

K. H. RENLUNDIN MUSEO
Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo

Opetus- ja kulttuuriministeriö

18-05-2017

no. 32, 040, 2015

Kokkola 25.4.2017

Viite: Lausuntopyyntö OKM022:00/2015

Asia: Lausunto ehdotuksesta museopoliittiseksi ohjelmaksi

Ehdotus museopoliittiseksi ohjelmaksi on laadittu ministeriön johdolla laajan museoalan asiantuntijajoukon kanssa. Työryhmän toimeksiantona oli linjata museotoimintaa valtakunnallisella tasolla ottaen kantaa museolaitoksen ja sen toimintarahoituksen rakenteeseen sekä alueellisen museotoiminnan kehittämistarpeisiin. Lisäksi tehtävänä oli tarkastella museoita voimavarana eri sektoreiden kehittämistyössä, tehdä ehdotuksia toimintatapojen uudistamiseksi sekä arvioida museolain ajantasaisuutta.

Yleisiä huomioita

Yleishuomiona toteamme, että ehdotus on luonteeltaan kattava toimintasektorin tarkastelu, joka nivoo museokentän elimelliseksi osaksi suomalaista yhteiskuntaa nyt ja tulevaisuudessa. Suomessa museot ovat toistaiseksi jääneet integroitumatta yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kehittämiseen ja ovat siten varsin vähän hyödynnetty resurssi niin kansalaisten hyvinvoinnin lisäämisessä, elinkeinotoiminnan kehittämisessä kuin kansallisen vetovoiman vahvistamisessa. Sivistysvaltiossa kyseinen integroiva lähestymistapa on äärimmäisen tärkeä ja onkin toivottavaa, että ohjelman kehittämisehdotuksiin tarttuvat myös museoalaa laajemmat toimijajoukot.

Johdannon otsikko "Suomi tarvitsee museoita" kuvaa raportin tarkastelunäkökulmaa, josta nostetaan esiin kuusi osuvaa kehittämiskokonaisuutta. Ehdotuksessa museot nähdään palveluntuottajina, jotka osallistuvat kestäväen yhteiskunnan rakentamiseen tuottaen palveluita yhä individualistisemmalle ja aiempaa osallistuvammalle asiakaskunnalle. Tavoitteena ovat asiakasymmärryksen, tiedon avoimuuden ja vuorovaikutuksellisuuden vahvistaminen sekä digitalisoitumisen hyödyntäminen.

Rakenteellisten uudistusten tavoitteena on museopalveluiden tasavertaisen saavutettavuuden turvaaminen. Museokentän taloudellinen toimintaympäristö ja toiminnan resursointi asettavat erityisiä haasteita.

Lähtökohta on nähdäksemme onnistunut ja toimenpidekokonaisuuksien edotukset ovat kattavasti perusteltuja ja vastaavat käsitystämme museoalan kehittämistarpeista. Tavoitella 2030 on kuitenkin ajallisesti kohtalaisen lähellä erityisesti siinä vaiheessa, kun museopoliittisella ohjelmalla tulee olemaan ohjausvaikutusta esim. museolakiin.

Tarkentavat kommentit

Aluehallinnon uudistuksen yhteydessä erityisen kiinnostavaksi nousee museokentän rakenteellinen uudistuminen (Uudistuva vahva museokenttä), joka koskee varsinkin nykyisten maakuntamuseoiden tulevaa asemaa.

Ehdotus esittää tavoitteeksi korvata maakuntamuseojärjestelmä vahvoilla alueellisilla vastuumuseoilla, joiden tuottamat asiantuntijapalvelut ovat saatavilla lähellä asiakkaita. Tulevien alueellisten vastuumuseoiden tehtävät kattavat alueellisen museotyön kehittämisen, kulttuuriympäristön asiantuntijatehtävät sekä kulttuuriperinnön, taiteen ja visuaalisen kulttuurin kehittämistehtävät. Tehtäväkokonaisuuksista vastuun ottaminen ehdotetaan jätettäväksi ylläpitäjän (kunnan) ratkaistavaksi siten, että ko. tehtävät koottaisiin yhden järjestäjän tuotettavaksi ja toimialueeksi ehdotetaan uutta itsehallintoaluetta.

Tältä osin ehdotus on laadittu valtionhallinnon tarkastelunäkökulmasta, jossa pyritään "kansallisesti tasapainottamaan museopalvelujen tarjonta, alueiden tarpeet ja rahoituksen rakenne". On täysin eri asia miten alueelliset museopalvelut, niiden toteutus, saatavuus ja läheisyys voidaan toteuttaa järjestäjien ja tuottajien (museo) kannalta. Olennaisen tärkeää on, että olemassa olevia toimivia rakenteita ei pureta eikä liioin toimija- tai osaamisresursseja jätetä hyödyntämättä.

Ehdotuksessa esitetty pääperiaate siitä, että rahoitusta ohjataan museoille niiden kantamien tehtävävastuiden perusteella, on oikeudenmukainen. Kuitenkin nykyiseen toimintatapaan verrattuna ehdotuksella saattaa tältä osin olla merkittäviä vaikutuksia nykyisten maakuntamuseoiden toimintakykyyn ja resursseihin, sillä maakuntamuseot ovat ja tullevat olemaan osa kuntaorganisaatioita. Kuntien taloudellisesti haastavassa tilanteessa vastuullisten aluemuseoiden mahdollisesti laajenevat vastuut edellyttäisivät ylläpitäjiltä/ omistajilta sektorin merkityksen laajapohjaista hahmottamista turvaamaan museotoiminnan riittävä resursointi ja toimintakyky.

Tarkasteltaessa museotoiminnan toimintarakenteiden kehitystä, voidaan todeta valtion viraston, Museoviraston, vastuuta säilytetyn maakuntamuseoille sekä myöntämällä maakuntamuseostatus että erillisillä sopimuksilla. Tämä järjestelmä on palvellut kulttuuriperintösubstanssia ja turvannut alan asiantuntemuksen läheisyyden ja saatavuuden mm. varmistaen kulttuuriympäristön huomioimisen maankäytössä. Valtion taloudellinen panos toiminnan katteeksi on kohdistunut toistaiseksi vain maakuntamuseotyöhön ja ollut vähäinen, jolloin kustannukset ovat jääneet lähes kokonaan vastuumuseon ja kuntaomistajan kannettaviksi. Sen sijaan rakennetun kulttuuriperinnön osalta valtion resursointia tehtävän hoitoon ei ole lainkaan ohjattu maakuntamuseoille, vaikka maakuntamuseoiden hoitama viranomaisvastuu alueilla osana kansallista järjestelmää on merkittävä.

Rakenteellisen muutoksen edessä valtionrahoituksen turvaaminen riittävällä tasolla alueellisen vastuumuseon ylläpitoon tulee olemaan keskeistä. Tähän ehdotus ei ota erityisesti kantaa, vaan siinä pohditaan alueellisen museotyön rahoituspohjan laajentamismahdollisuuksia alueilla mm. erilaisin vapaaehtoisin sopimuksin. Keskeisenä nähdään museon kyky perustella tuottamansa palvelun tarpeellisuus ja lisäarvo laajemmassa kontekstissa, jonka tukena nähdään mm. museon erityinen profiloituminen.

Nähdäksemme alueellisten vastuumuseoiden rahoituspohjan laajentaminen maakunnissa tulee olemaan haasteellista ja erityisesti pienten asukaskehysten alueilla, joissa esim. sponsorijärjestelyt tai asiantuntijapalveluiden myynti saattavat osoittautua ongelmallisiksi. Tässä suhteessa metropolialueen ja isojen asukaskeskittymien museoilla on täysin eri toimintaympäristöt ja mahdollisuudet. Siksi kannamme huolta tulevasta valtion rahoitusjärjestelmästä, jolla tulee olemaan merkitystä järjestäjien (kuntien) valmiudelle ottaa kantaakseen alueellisen museotyön vastuuta. Museopalveluiden saatavuuden kansallinen turvaaminen ja alueiden tarpeiden

varmistaminen edellyttävät valtiolta selkeää rajoitusjärjestelmää tämän varmistamiseksi. Nähdäksemme harkittavaksi voisi tulla myös itsehallintoalueen osallistuminen alueellisen museotoiminnan resursointiin.

Museopoliittista uudistamistyötä sivuaa maakuntamuseoiden rooli maakunnallisena kulttuuriperintöviranomaisena, jossa on kyse niiden asemasta suhteessa kentän muihin toimijoihin, kuten ELY-keskuksiin ja maakuntien liittoihin. Sen suhteen nykytilanne on nähdäksemme toimiva. Kun maakuntamuseot toimivat kulttuuriympäristön asiantuntijaviranomaisina, on ELY-keskuksilla sekä toimeenpano että valvontarooli kun taas maakuntien liitot vastaavat maakuntakaavasta. Kun itsehallintoalueet tulevat olemaan poliittisesti ohjattuja, on valvonta- ja toimeenpanotehtävissä jatkossakin syytä varmistaa neutraali virkamiesvalmistelu, johon ei poliittinen ohjaus ulotu. Tämä on syytä huomioida maakuntauudistusta koskevan lainsäädännön vahvistuessa.

Kristina Ahmas

museotoimenjohtaja

KOKKOLAN KAUPUNKI

OTE pöytäkirjasta

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta § 23

10.05.2017

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

18-05-2017

Kulttuuri- ja nuorisotoimenlautakunta § 15

no. 32,040,2015

Päätös Lautakunta totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjan tarkastus

Kulttuuri- ja nuorisotoimenlautakunta § 16

Päätös Lautakunta valitsi pöytäkirjan tarkastajiksi jäsenet Kaisa Raatikainen ja Esa Tiainen.

Museopoliittinen ohjelmaehdotus; lausunto

341/12.03.03/2017

KUNU § 23

Valmistelija: museotoimenjohtaja Kristina Ahmas, p. 044 7809 574, ja sivistysjohtaja Peter Johnson, p. 044 7809 254

OKM:n ehdotus museopoliittiseksi ohjelmaksi on laadittu ministeriön johdolla laajan museoalan asiantuntijajoukon kanssa. Työryhmän toimeksiantona oli linjata museotoimintaa valtakunnallisella tasolla ottaen kantaa museolaitoksen ja sen toimintarahoituksen rakenteeseen sekä alueellisen museotoiminnan kehittämistarpeisiin. Lisäksi tehtävänä oli tarkastella museoita voimavarana eri sektoreiden kehittämistyössä, tehdä ehdotuksia toimintatapojen uudistamiseksi sekä arvioida museolain ajantasaisuutta.

Ehdotus on luettavissa verkko-osoitteessa:
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-455-9>.

Museopalveluissa on valmisteltu ehdotus lausunnoksi, joka on liitteenä.

LIITE A § 23.

Sivistysjohtaja Lautakunta päättää hyväksyä liitteen mukaisen lausunnon ja lähettää sen opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Päätös Lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

KOKKOLAN KAUPUNKI

OTE pöytäkirjasta

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta

§ 23

10.05.2017

TERHO TAARNA
Terho Taarna
puheenjohtaja

HELENA SAARIMÄKI
Helena Saarimäki
sihteeri

Tarkastettu

Todistan pöytäkirjanotteen oikeaksi ja että pöytäkirja on tarkastuksen jälkeen ollut säädetyllä tavalla nähtävänä sivistyskeskuksessa 17.5.2017 klo 9.00-15.00.

Kokkolassa 18.5.2017

Helena Saarimäki
hallintopäällikkö

LIITE

oikaisuvaatimusohjeet

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

§ 15 – 29

Kieltojen perusteet
Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä Kuntal365/1995 91 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Pykälät 15–24,29
Koska päätöksestä voidaan tehdä Kuntal365/1995 89 §:n 1 mom. mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pykälät 25–28
HallintolainkäyttöL 5 §:n / muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pykälät ja valituskieltojen perusteet

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimus viranomaisen ja -ajaksi
Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään: Kulttuuri- ja nuorisolautakunta, PL 43 / Kauppatori, 67101 KOKKOLA (kokkola@kokkola.fi)
Pykälät 25–28 Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.
Oikaisuvaatimuksen sisältö
Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja sen tekijän allekirjoitettava.

VALITUSOSOITUS

Valitusajan alku ja valitusala
Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.
Valitusviranomaisen: Vaasan hallinto-oikeus, Korsholmanpuistikko 43, PI 204, 65100 Vaasa
Kunnallisvalitus, pykälä Valitusaika 30 päivää
Hallintovalitus, pykälät Valitusaika 30 päivää
Muu valitusviranomaisen, Valitusaika 14 päivää
Markkinaoikeus: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki Puh. 029 56 43300, Fax 029 56 43314, Sähköpostiosoite: markkinaoikeus(at)oikeus.fi

Valituskirja
Valituskirjassa on ilmoitettava – Valittajan nimi, ammatti, asuinkunta ja postiosoite - päätös, johon haetaan muutosta - miltä osin päätöksestä valitetaan ja muutos, joka siihen vaaditaan tehtäväksi - muutosvaatimuksen perusteet
Valituskirja on valittajan tai valituskirjan muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut valituskirjan, siinä on mainittava myös laatijan ammatti, asuinkunta ja postiosoite. Valitusasiakirjaan on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus siitä päivästä, josta valitusaika on luettava.

Valitusasiakirjojen toimittaminen
Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä.

Lisätietoja
Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje / valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.

Liitetään pöytäkirjaan